

Ontmoetingen met de Heer Jezus

in het evangelie naar Johannes

door: Peter Cuijpers

Kenmerkend voor het evangelie naar Johannes zijn de persoonlijke ontmoetingen die de Heer Jezus met diverse mensen heeft gehad. Deze ontmoetingen vonden vaak plaats onder vier ogen, zonder getuigen. We staan stil bij een aantal van deze ontmoetingen, niet om ze vers voor vers uit te spitten, maar om er enkele praktische lessen uit te trekken.

De volgende geschiedenissen komen voor onze aandacht:

- Nikodemus, de leraar van Israël, die de waarheid van de nieuwe geboorte niet kende.
- De Samaritaanse vrouw, een persoon die zedelijk was afgeweken.
- De zieke in Betesda, die niet in staat was in eigen kracht over te komen en te wandelen. Dit is een beeld van de mens in zijn ellendige toestand en totale machteloosheid tegenover de eis van de wet, vóór zijn genezing.
- De vrouw die op overspel betrappt werd en volgens de wet de doodstraf verdiende.
- De blindgeborene, de mens die van nature in een toestand van geestelijke blindheid is.

In al deze geschiedenissen komt de Heer Jezus mensen in hun verschillende omstandigheden en noden tegemoet. Hieruit kunnen wij leren hoe wij met verloren mensen moeten omgaan. Nu de Heer Jezus niet meer op aarde is, zijn wij immers de instrumenten waardoor God werkt. Wij zijn geroepen te dienen naar het volmaakte voorbeeld van Christus: *“Want hiertoe bent u geroepen, omdat ook Christus voor u geleden en u een voorbeeld nagelaten heeft, opdat u zijn voetstappen navolgt”* (1 Petr. 2:21).

We zien dat de Heer Jezus elk mens anders benadert. En zo hoort het ook, elk mens is immers uniek en draagt zijn eigen bagage met zich mee. De Heer kent onze persoonlijkheid, onze gedachten, onze achtergrond, onze omstandigheden etc. (vgl. Joh. 1:43, 48, 49). Hij weet wat in de mens is (Joh. 2:25), en brengt de waarheid over ons leven aan het licht. Dat is in alle gevallen bevrijdend, maar het kan tegelijkertijd heel confronterend zijn.

Nikodemus

Johannes 3:1-21

De eerste ontmoeting speelt zich af in Jeruzalem. Nikodemus, een farizeeër en overste van de Joden, voelde zich aangetrokken tot de Heer. Hij had de tekenen gezien die Hij deed en wilde wel eens nader kennis maken met deze rabbi. In zijn nachtelijke ontmoeting met de Heer Jezus wordt hij aangesproken op een manier die voor ons misschien hard zou kunnen overkomen. Bij al de ontmoetingen is het dan ook belangrijk om eerst te onderzoeken wie de persoon in kwestie is: wat zijn de omstandigheden, wat is zijn of haar achtergrond, status, etc. In dit geval hebben we te maken met een hooggeplaatst en gerespecteerd iemand: een farizeeër en overste van de Joden. Dus een lid van de Joodse raad, het sanhedrin. Tevens wordt hij door de Heer betiteld als *de leraar* van Israël. Dit gesprek vindt dan ook plaats op ‘leraarsniveau’. Hoe groter onze kennis, hoe groter onze verantwoording (vgl. Jak. 3:1). Nikodemus’ onwetendheid wordt dan ook door de Heer Jezus streng bestraft. Als de leraar van Israël had hij kennis moeten hebben van de wedergeboorte (vgl. Ezech. 36:25-27). In onze ogen komen de woorden van de Heer misschien hard over, maar het was de enige manier om het hart van Nikodemus ontvankelijk te maken voor de boodschap van het eeuwig leven (Joh. 3:16). Een goede landman ploegt de akker eerst om, voordat hij erop gaat zaaien.

Als iemand het koninkrijk van God wil zien en binnengaan, moet hij opnieuw (d.i. ‘van boven’) geboren worden. Het is een geboorte uit water en Geest, het water in combinatie met de Geest. Het water spreekt van het Woord van God, dat door de Heilige Geest op het hart en het geweten van de zondaar wordt toegepast (vgl. Ef. 5:26; Tit. 3:5). Als hij het woord aanneemt, zich tot God bekeert en gelooft dat de Heer Jezus voor zijn zonden gestorven is (Joh. 3:14-16), wordt hij opnieuw geboren. Hoe dat precies in zijn werk gaat, kan niemand verklaren. Het is als met de wind: *“hij waait waarheen hij wil, en u hoort zijn geluid, maar u weet niet waar hij vandaan komt en waar hij heengaat; zo is ieder die uit de Geest geboren is”* (Joh. 3:8). Iemand die opnieuw geboren is, heeft

het recht zich een kind van God te noemen (Joh. 1:12, 13). De Geest Zelf, die de nieuwe geboorte heeft bewerkt, getuigt met onze geest dat wij kinderen van God zijn (Rom. 8:16).

Welke les kunnen we uit dit gesprek trekken?

De Heer Jezus had geen interesse in het uitwisselen van leerstellige gedachten over het koninkrijk van God. Hij gebruikte de koninkrijksgedachte alleen om duidelijk te maken dat Nikodemus, net als ieder ander mens, een zondaar was. Hij was gebeten door de slang (de duivel), en ten dode opgeschreven. Hij moest opnieuw geboren worden en geloven in de Heer Jezus, die voor zondaars zou gaan sterven (Joh. 3:14-16). Zo kunnen tal van godsdienstige mensen ons pad kruisen, die wel een stevige theologische discussie met ons willen aangaan. Als we niet de overtuiging hebben dat we met een kind van God te maken hebben, iemand die opnieuw geboren is, moeten we dit spelletje niet meespelen. Buig het gesprek zo snel mogelijk om en wijs op de Heer Jezus, die voor onze zonden gestorven is. Door theologische discussies worden mensen immers niet behouden!

De Heer Jezus verwijst in zijn gesprek naar de geschiedenis van Numeri 21:4-9. Vanwege de opstandigheid van het volk kwamen er gifslangen. Mozes richtte midden in de legerplaats een bronzen slang op. Wie daarnaar keek, als hij was gebeten, bleef in leven. Zó zal de zondaar gered worden, die zijn blik richt op de verhoogde Christus.

De Samaritaanse vrouw

Johannes 4:1-42

Heel anders ontwikkelde zich het gesprek met de Samaritaanse vrouw. Om haar hart en geweten te bereiken, boog de Heer zich naar haar toe en vroeg haar iets te drinken. Dit was voor een Jood niet toegestaan, want Joden hadden geen omgang met Samaritanen. Bovendien was het een schande voor een Joodse man om godsdienstige zaken met een vrouw te bespreken. Dit was niet gebruikelijk. Men had geen hoge pet op van vrouwen, en het maakte niet uit of dit een Joodse of een Samaritaanse was!

Aan de Samaritaanse openbaarde de Heer Zich niet als Leraar, maar als Profeet en Messias-Heiland. Hij sprak tot haar over dingen die zij kon begrijpen. Hoe vaak benaderen wij mensen op een totaal verkeerde manier. We kunnen niet met iedereen over diepzinnige theologische vraagstukken gaan discussiëren. Dit kunnen we doen met een leraar, een oudtestamenticus zoals Nikodemus, maar niet met een doorsnee huisvrouw zoals de Samaritaanse. We spreken mensen van de wereld aan met woorden van de tale Kanaäns

(de taal die gelovigen onder elkaar spreken, met begrippen als wereld, vlees, zoenoffer, etc.), en we vinden het vreemd dat men ons aankijkt alsof we van een andere planeet komen. Of het kan gebeuren dat we iemand vermanend aanspreken, terwijl hij getroost had moeten worden (vgl. de vrienden van Job). We zullen ons hierin moeten oefenen. Daarom is zo belangrijk dat we als discipelen (leerlingen) voortdurend aan de voeten van de Heer Jezus zitten.

Het gesprek met Nikodemus vond plaats in de koelte van de nacht. Het gesprek met de Samaritaanse vrouw vond plaats op het heetst van de dag, ongeveer het zesde uur. Dit is volgens de Joodse tijdsaanduiding rond twaalf uur 's middags. Normaal gesproken was het druk bij de waterput. Het halen van water gebeurde door de vrouwen uit het nabij gelegen Sichar. Zij kwamen elke dag naar de bron om vers water te putten. Dit gebeurde gewoonlijk 's morgens vroeg of tegen de avond (vgl. Gen. 24:11). Deze vrouw kwam echter op een uur dat er weinig of geen vrouwen te bekennen waren bij de put. Zij was in de stad ongetwijfeld het onderwerp van gesprek (roddels). Waarschijnlijk wilde ze de andere vrouwen mijden, omdat ze er een zondige relatie op nahield (vgl. vs. 16-18, 29). In dit gesprek zien we dat de Heer haar tot de Bron van het levende water leidt (vs. 26). Hij doet dit stapsgewijs:

1. Hij wekt haar verbazing op (vs. 7, 9);
2. haar verwondering (vs. 10-12);
3. haar verlangen (vs. 13-15);
4. haar schuldbesef (vs. 16-18);
5. haar belijdenis (vs. 19);
6. haar aanbidding (20-24);
7. haar geloof (vs. 25, 26, 29).

De Samaritaanse vrouw was in alle opzichten exact het tegendeel van de geleerde Nikodemus:

Nikodemus	Samaritaanse
- een man	- een vrouw
- een Jood	- een Samaritaan
- een geleerde	- een onwetende
- moreel hoogstaand	- moreel gevallen
- in aanzien	- veracht
- ernstig en waardig	- nogal cynisch

Voor haar ontmoeting met Jezus was deze vrouw een uitgestotene en een eenling. Na haar ontmoeting ging ze de stad in om van de Heer te getuigen. Dit is kenmerkend voor iemand die opnieuw geboren is en gedronken heeft uit de Bron van levend water. Een mens die van een zondaar in een getuige voor Christus veranderd is.

Welke lessen kunnen wij uit dit gesprek trekken?

De Heer Jezus liet Zich niet leiden door overwegingen van sympathie of antipathie, geslacht, kleur, ras, taal, opleiding of status. Bij Hem is geen aanzien van de persoon. En dat moet bij ons dus ook niet het geval zijn. Door haar om water te vragen, stelde Jezus Zich nederig en kwetsbaar op: 'Ik heb iets van jou nodig.'

Om iemand tot de Heer Jezus te leiden, moeten we eerst het vertrouwen van de ander zien te winnen. Dit kan tot stand komen door onszelf kwetsbaar op te stellen. Vragenderwijs kunnen we een gesprek op gang brengen. Is er een bepaalde zonde in het spel? Wijs daar dan niet meteen op. Druk de ander dus niet meteen met zijn neus op zijn zonden. Zo'n gesprek is bij voorbaat gedoemd te mislukken. We ontkomen er niet aan de ander met zijn zonde(n) te confronteren, maar er is wijsheid voor nodig om hiervoor het juiste moment te kiezen.

De Heer *wist* op het juiste moment de vinger op de zere plek te leggen. Hij *wist* ook dat Hij door Samaria moest gaan (vs. 4). Dit 'weten' heeft niet alleen met Zijn alwetendheid te maken. Hier zien wij Hem enerzijds als de *Mens Jezus*, die vermoeid en dorstig was van de reis, en anderzijds als de alwetende *Zoon van God*, die precies wist wat zich in het leven van deze vrouw had afgespeeld. In Zijn wijsheid als de eeuwige Zoon van God kunnen wij Hem natuurlijk niet navolgen. De wijsheid die Hij als Mens bezat, ligt echter wél binnen ons bereik. Deze wijsheid was gebaseerd op de kennis van de Tora (Ps. 119:97-104), en de intieme relatie met Zijn God en Vader (vgl. o.a. Luc. 2:47-52). In déze wijsheid kunnen we (net als Jezus) toenemen, zodat we het juiste woord op de juiste tijd weten te spreken.

De man die achtendertig jaar ziek was geweest

Johannes 5:1-18

De volgende ontmoeting speelde zich ook in Jeruzalem af. De vijver Betesda lag aan de Schaapspoort, een bekende poort in het noorden van Jeruzalem. Met zijn vijf zuilengangen, waarin een menigte zieken lagen, is Betesda een beeld van de krachteloosheid van de wet.

Bij de vijf zuilengangen kunnen we denken aan de vijf boeken van Mozes: Genesis t/m Deuteronomium. De wet kan verloren zondaars niet genezen. Daarom is de mens totaal afhankelijk van de genade en de barmhartigheid van God.



Betesda

Betesda betekent: 'huis van barmhartigheid'. De Heer Jezus - de goede Herder - zag bij *Schaapspoort* een menigte 'zieke schapen': blinden, kreupelen en verdorden. Onder hen bevond zich iemand die al achtendertig jaar ziek was en die geen gebruik kon maken van het geneesmiddel dat binnen handbereik lag. Om wanhopig van te worden! De Heer zag deze mens echter liggen en was met barmhartigheid over hem bewogen. Hij wist exact wat er aan de hand was. De redding was nabij, ook al wist deze man het zelf nog niet. Hoe werd hij door de Heer benaderd? Met een vraag: "*Wilt u gezond worden?*"

Net zoals deze man zijn er tal van mensen die wel willen, maar niet kunnen! Zij hebben een verkeerde voorstelling van het evangelie en proberen in eigen kracht de wet van God te volbrengen. Zij doen hun uiterste best naar Gods maatstaven te leven, maar telkens weer ervaren zij dat zij niet de kracht bezitten om aan de rechtvaardige eisen van de wet te voldoen.

Als wij met dit soort mensen in gesprek komen, is vragen stellen de beste manier om te weten te komen wat er aan de hand is. En dan blijkt vaak dat de wil om het goede te doen wel aanwezig is, maar dat het gewoon maar niet wil lukken: "*Want het goede dat ik wil, doe ik niet; maar het kwade dat ik niet wil, dat bedrijf ik*" (Rom. 7:18b, 19). Wij mensen zijn niet in staat in eigen kracht de wet van God te volbrengen. Om wanhopig van te worden: "*Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit dit lichaam van de dood? God zij echter dank door Jezus Christus onze Heer*" (Rom. 7:24, 25). Er is dus toch hoop! Wij hebben de neiging ons heil en toevlucht bij andere mensen te zoeken. De ervaring leert echter dat wij dan meestal bedrogen uitkomen (vs. 7). Als het erop aankomt, staan wij er alleen voor, en geldt het recht van de sterkste (vs. 8).

Als de Heer Jezus echter verwachtingen wekt en zegt: "*Sta op, neem uw rustbed op en wandel*", dan geeft Hij ook de kracht om te wandelen: "*Terstond werd de mens gezond, en hij nam zijn rustbed op en wandelde*" (vs. 9).

De vertegenwoordigers van de wet, de Joden, zeiden: "*Het is sabbat, en het is u niet geoorloofd uw rustbed op te nemen. Maar hij antwoordde hun: Hij die mij*

gezond gemaakt heeft, **Die** heeft tot mij gezegd: *Neem uw rustbed op en wandel*” (vs. 10-11).

Een ontmoeting met de Heer Jezus verandert mensen. Dit zien we (later) in het leven van Nikodemus; bij de Samaritaanse vrouw; en ook bij deze mens. Nadat hij door de Heer Jezus genezen was, probeerden de Joden hem weer onder het juk van de wet brengen. Iemand die achtendertig jaar onder de wet geleden heeft, laat zich door niets en niemand meer onder de wet brengen. Voor hem is maar één Persoon maatstafgevend: *“Hij die mij gezond gemaakt heeft, **Die** heeft tot mij gezegd.”*

Welke les kunnen we uit deze ontmoeting trekken?

Net als bij de Samaritaanse vrouw begon de Heer Jezus het gesprek met een vraag. In dit geval echter niet om iets te ontvangen, maar om iets te geven: *“Wilt u gezond worden?”* Met deze vraag wekte de Heer verwachtingen bij deze persoon. De oorzaak van de krachteloosheid bij deze man was zonde in zijn leven (vs. 14). Zonden maken de mens krachteloos. Als we in een gesprek verwachtingen oproepen, moeten we die ook kunnen waarmaken. We moeten de ‘zieke’ het juiste geneesmiddel geven. Als wij aan iemand vragen: ‘Wilt u gezond worden?’, moeten we hem niet gaan vertellen dat hij zich aan de wet moet houden. Dit verergert de kwaal alleen maar. Want door de wet komt kennis van zonde (Rom. 3:20). De wet bestaat uit letters die op stenen zijn gegraveerd (2 Kor. 3:7). *“De wet is heilig, en het gebod is heilig en rechtvaardig en goed”* (Rom. 7:12). Maar het zijn letters op stenen, niet in staat iemand echt de kracht te geven om te veranderen. De wet geeft geen uitkomst; maar Christus is voor ons gestorven, toen wij nog krachteloos waren (Rom. 5:6). De wet houdt de zonde in ons levend (Rom. 7:8) en wakkert de zonde aan. Wij moeten ons dan ook niet richten naar de wet, maar naar de Geest, die in ons woont. Hij alleen geeft ons de kracht de (zondige) werkingen van het lichaam te doden (Rom. 8:13).

In het gesprek met Nikodemus maakt de Heer Jezus duidelijk dat we opnieuw geboren moeten worden door te geloven in Hem die voor onze zonden is gekruisigd. Vervolgens biedt Hij het levende water aan – de Heilige Geest, een bron van water dat springt tot in het eeuwige leven. En ten slotte wil Hij ons ‘gezond’ maken. Hij wil ons de kracht geven naar de maatstaven van God te wandelen. Dat wil zeggen dat we in de kracht van de Heilige Geest niet meer toegeven aan de zonde (vs. 14). Als we opnieuw geboren zijn, is aan het oude leven in de zonde een eind gekomen.

De overspelige vrouw

Johannes 8:1-11

Dit tafereel speelde zich af in een van de voorhoven van de tempel in Jeruzalem. De Heer was het volk aan het onderwijzen. Maar dit onderwijs werd abrupt

onderbroken. De schriftgeleerden en farizeeën confronteerden Hem met een vrouw die op heterdaad was betrapt op overspel. Van het ene op het andere moment stond zij in het middelpunt van de belangstelling: *“Meester, deze vrouw is op heterdaad betrapt op overspel. Mozes heeft in de wet geboden zulke vrouwen te stenigen. U dan, wat zegt U?”* (vs. 4-5).

Hoe moet deze vrouw zich gevoeld hebben? Op geen enkele wijze werd er rekening gehouden met haar gevoelens, haar integriteit. Wat ze gedaan had, was absoluut niet goed te praten. Maar wat de schriftgeleerden en farizeeën met haar deden was ook niet goed: iemand als voorwerp gebruiken om een ander in de val te lokken. Hoewel deze vrouw in het midden was geplaatst, ging het helemaal niet om haar. Zij was slechts het lijdend voorwerp. Het onderwerp was de Heer Jezus. De verontwaardiging van de farizeeën en schriftgeleerden over de zonde van de vrouw, was slechts uiterlijke schijn. Zij diende slechts hun ‘zaak’. Zij werd gebruikt om Jezus in Zijn woorden te vangen. Maar al snel werden de rollen omgedraaid: zij kwamen erachter dat ze te maken hadden met Hem die de wijzen in hun sluwheid vangt (1 Kor. 3:19). Binnen de kortste keren moesten de hoeders van de wet allemaal afdruipten, te beginnen bij de oudsten tot de laatsten toe. Nadat zij vertrokken waren, richtte de Heer Zich op en zei tot haar: *“Vrouw, waar zijn zij? Heeft niemand u veroordeeld? En zij zei: Niemand, Heer. En Jezus zei tot haar: Ik veroordeel u ook niet; ga heen, zondig voortaan niet meer”* (vs. 10-11).

Welke les kunnen wij uit deze ontmoeting trekken?

Er is bijna geen geschiedenis in de Bijbel waarin Gods genade op zo’n bijzondere wijze schittert. Helaas moet er meteen bijgezegd worden, dat er ook geen geschiedenis is die zó misbruikt is om met de genade van God een loopje te nemen. Genade is nooit een vrijbrief om de zonde te bagatelliseren (vgl. Rom. 6:12-23). Volgens de wet had de vrouw inderdaad gestenigd moeten worden (Lev. 20:10; Deut. 22:22-24). Maar dit gold óók voor de man met wie zij overspel bedreven had! De ‘aanklagers’, die Jezus als rechter wilden opwerpen, werden echter zélf in de beklagdenbank gezet.

Wat zou de Heer op de grond hebben geschreven? Aangezien de Schrift dit niet vertelt, moeten we hierover niet gaan speculeren. We weten niet wat Jezus geschreven heeft, maar de boodschap was duidelijk overgekomen: *“(…) allen hebben gezondigd en komen te kort aan de heerlijkheid van God”* (Rom. 3:23). De aanklagers hadden hun ‘zaak’ verloren, en ze dropen één voor één af. Het gaat bij de Heer Jezus echter nooit om ‘zaken’, maar om mensen. Hij veroordeelde de vrouw niet, want Hij was niet gekomen om te oordelen, maar om het verlorene te zoeken en te behouden (vgl. Joh. 3:17; Luc. 19:10). Hij had haar (eeuwige) behoudenis op het oog. Het ging Hem niet erom een ‘zaak’ te winnen, maar Hij beoogde de redding van een

vrouw die dood was in haar overtredingen en zonden (Ef. 2:1). Door haar genade te bewijzen, won Hij niet een ‘zaak’, maar een mens. Wij hebben dus niet met zaken, maar met ménsen te maken. Het aanklagen en veroordelen gaat ons gemakkelijk af. De kunst is echter om zónder te veroordelen een zondaar voor de Heer te winnen. Dit leren we niet van de schriftgeleerden en farizeeën, hiervoor moeten we bij de Heer Jezus zijn.

De blindgeborene

Johannes 9:1-41

Nadat Jezus Zich had geopenbaard als de ‘IK BEN’, wilden de Joden Hem wegens godslastering stenigen. Maar Jezus verborg Zich en ging uit de tempel. In het voorbijgaan zag Hij een mens, blind van de geboorte af, en Hij bleef bij hem stilstaan. Waarom wekte de blindgeborene Zijn belangstelling? Omdat Hij met barmhartigheid over hem bewogen was? Zeker, de Heer Jezus was (en is) altijd met barmhartigheid bewogen over zieken, maar dat was niet de reden dat Hij juist déze mens op het oog had. De blinde had Hem niet aangeropen en had Hem ook nergens om gevraagd. Deze mens, die zich letterlijk in de duisternis bevond, was het uitverkoren vat in wie de Heer Jezus Zich zou verheerlijken. Door hem te genezen, bekrachtigde de Heer Jezus Zijn woorden dat Hij het Licht van de wereld was (Joh. 8:12; 9:5).

In deze geschiedenis zien we hoe de geesten openbaar worden:

De discipelen

Zij zeiden: “*Rabbi, wie heeft gezondigd, deze of zijn ouders, dat hij blind geboren werd?*” (vs. 2). Het zal maar over je hoofd heen gezegd worden! Voor hen was deze mens niet meer dan een theologisch vraagstuk, een interessant ‘geval’ om aan de Rabbi voor te leggen. Ziekte wordt hier aan zonde gekoppeld. Ziekte is één van de gevolgen van de zondeval, maar dit bedoelen de discipelen hier niet. Ze zien deze ziekte als een straf van God en willen graag weten *wie* er gezondigd heeft: deze of zijn ouders? De Joden in die tijd geloofden dat zonde tot lichamelijke kwalen leidde. En in sommige gevallen is dit ook zo (vgl. Joh. 5:14). De Heer Jezus vermeed echter de theologische discussie en ontkende dat er een causaal verband was tussen de blindheid van deze man en een bepaalde zonde van hem of zijn ouders (vgl. Luc. 13:1-5). De discipelen kregen dus geen antwoord op het ‘waarom’, de oorzaak van zijn blindheid. Wel leerde de Heer dat deze ziekte God de mogelijkheid gaf Zijn verlossende kracht zichtbaar te maken (vs. 3).

Laten we uiterst voorzichtig omgaan met vragen die te maken hebben met oorzaak en gevolg. Op pastoraal

gebied krijgen de leerlingen van de Heer Jezus hier een dikke onvoldoende. Dat ze met deze vraag worstelden kan ik me voorstellen, maar de kwestie aanroeren in het bijzijn van (en over het hoofd van) de betreffende persoon, getuigt niet van betrokkenheid en fijngevoeligheid. Er zijn heel wat ‘discipelen’ die zichzelf als ‘rabbi’ opwerpen, als het om dit thema gaat. Hun ongenueanceerde uitspraken, over de hoofden van de zieken heen, laten echter zien dat ze het stadium van leermeester beslist niet hebben bereikt. Iets meer nederigheid zou hen dan ook sieren!

De ‘schuldvraag’ is misschien belangrijk voor ons, maar niet voor de Heer Jezus. Hij heeft wel andere dingen doen: “*Ik moet de werken werken van Hem die Mij heeft gezonden (...). Na dit gezegd te hebben spuwde Hij op de grond en maakte slijk van het speeksel en streek dit op zijn ogen en zei tot hem: Ga heen, was u in de vijver Siloam – wat vertaald wordt: uitgezonden. Hij dan ging weg, waste zich en kwam ziende terug*” (vs. 4-7).

De blinde had tot op dat moment een passieve rol gespeeld. Er was over hem, en niet met hem gesproken. Voordat de Heer Jezus tot hem gaat spreken en hij een actieve rol gaat spelen, maakt Hij een mengsel van speeksel en aarde en strijkt dit op zijn ogen. Wij vinden dit misschien vreemd, maar het aanbrengen van speeksel op de ogen werd in die tijd wel vaker gedaan. Men geloofde dat menselijk speeksel geneeskrachtig was; en zelf bereid uit een bepaald soort klei werd gebruikt voor de behandeling van oogziekten.

Toch was dit niet de reden waarom Jezus dit mengsel op zijn ogen streek. Eén woord van Hem had deze man van zijn blindheid kunnen genezen, daar hoefde geen ‘zalfje’ aan te pas te komen. Als het slijk niet bijdroeg aan de genezing, moest er dus een andere (symbolische) reden zijn. Maar welke? Een plausibele verklaring zou kunnen zijn dat het slijk op de ogen zijn blindheid nog eens extra moest benadrukken. Op die manier werd hij een levend symbool voor de Joden. Heel zijn weg naar Siloam was een aanklacht tegen de blinde en vijandige Joden. Hij gehoorzaamde Degene die hem naar Siloam gezonden had, en bewees daarmee zijn geloof in de Heer Jezus.

Siloam (d.i. ‘uitgezonden’) verwijst symbolisch naar de Heer Jezus als Degene die door de Vader gezonden was. Om te kunnen ‘zien’ dat de Mens Jezus de Gezondene van de Vader is, moeten de ogen gewassen worden. En hiervoor moeten we naar ‘Siloam’ gaan. Het water, het Woord van God, reinigt onze ogen en toont Hem als de Gezondene van de Vader (Joh. 3:17, 34; 4:34; 5:23, 24, 30, 36-38; 6:29, 38, 39, 44, 57; 7:16, 28, 29, 33; 8:16, 18, 26, 29, 42; 9:4 enz.).

De burenen

“*De burenen en zij die vroeger hadden gezien dat hij een bedelaar was, zeiden: Is hij dat niet die zat te bedelen? Sommigen zeiden: Hij is het; anderen zeiden: Nee, maar hij lijkt op hem*” (vs. 8-9). Verwarring

alom! Als iemand een ontmoeting met de Heer Jezus heeft gehad en 'gezezen' is, blijft dit niet onopgemerkt: de mensen om ons heen zien dat we veranderd zijn. Men herkent ons niet meer, we zijn niet meer de 'oude'.

Dit is een goed moment om te getuigen: *"Ik ben het (...) de mens die Jezus heet, maakte slijk, bestreek mijn ogen en zei tot mij: Ga heen naar Siloam en was u. Dus ging ik weg, waste mij en kon zien"* (vs. 10-11). De Heer Jezus zei het, **dus** ging ik. Dit is wat de Bijbel een kinderlijk geloof noemt (vgl. Matt. 11:25; 18:2-3). Wil je 'ziende' worden? Doe dan eenvoudig wat de Heer Jezus je opdraagt, en je zult zien. *"En zij zeiden tot hem: Waar is Hij? Hij zei: Ik weet het niet"* (vs. 12). We nemen het deze man niet kwalijk dat hij niet kon vertellen waar de Heer Jezus was. Als men dat óns echter zou vragen, weten wij dan te vertellen waar Hij is?

De farizeeën

De mensen wisten zich geen raad met deze man en brachten hem naar de farizeeën. Zij waren de 'kenners', zij zouden het wel weten! Opnieuw werd hij aan de tand gevoeld. Het verhoor had nu echter een officieel karakter - het was menens! De genezing had op de sabbat plaatsgevonden, en dat werd gezien als een ernstige overtreding. Door welke handeling had Jezus volgens de farizeeën de sabbat geschonden? Het vermengen van speeksel met aarde en het maken van slijk viel onder een van de negenendertig voornaamste werken, welke op sabbat verboden waren: namelijk het kneden (van deeg). Zo werd uitdrukkelijk gesteld: 'men mag water op meel gieten, maar niet roeren.' Het bestrijken van de ogen met slijk beschouwden zij dan ook als een ongeoorloofde handeling. Het lichaam mocht op sabbat wel gezalfd worden met vloeistoffen, welke ook op andere dagen gebruikt werden, maar het maken en opbrengen van slijk was verboden. De blindgeborene trok zich echter niets aan van de regels en wetten van de farizeeën, en hij deed opnieuw zijn verhaal.

Sommigen van de farizeeën concludeerden daaruit dat deze mens (Jezus) niet door God gezonden kon zijn. Anderen waren echter niet zo resoluut in hun mening en hadden twijfel: Hoe kan een zondig mens zulke tekenen doen? Opnieuw was er verdeeldheid. Jezus verdeelde de geesten. Dat was toen zo, en het is nog steeds het geval. De één zegt dat Hij een zondig mens is, dus niet meer dan alle andere mensen, en de ander heeft zijn twijfels en kan Hem niet goed plaatsen. Wie kan hier licht in de duisternis brengen? De blinde! Opnieuw laat hij zijn licht schijnen: *"Hij is een profeet"* (vs. 17). Op dit antwoord zaten de farizeeën echter niet te wachten. Dan maar via zijn ouders! Als mensen niet willen zien, gaan ze net zo lang door tot ze iets of iemand gevonden hebben die hen in hun ongelooft wil bevestigen. De blinde werd als leugenaar neergezet en moest zijn mond houden, totdat zijn ouders waren gehoord.

De ouders

Zij bevestigden dat hun zoon blind geboren was, maar verder hielden zij zich op de vlakte. Zij zeiden: 'Vraag het maar aan hemzelf. Hij is een volwassen man, hij kan voor zichzelf spreken.' Johannes zegt erbij dat zij dit zeiden, omdat zij bang waren voor de Joden. Want de Joden waren al overeengekomen dat, als iemand Hem als de Christus beleed, hij uit de synagoge zou worden gebannen. Zij distantieerden zich van de kwestie door te zeggen dat hun zoon oud genoeg was om voor zichzelf te spreken. Zij wezen dus alle verantwoordelijkheid af, en durfden hun mening over Jezus niet openlijk bekend te maken. Hieruit blijkt hoezeer het volk door de geestelijke leiders geïntimideerd was.

Intimidatie en manipulatie is ook binnen de gemeente een veel voorkomend euvel. Er zijn geestelijke leiders die op een verkeerde manier met gezag omgaan. Om hun positie te handhaven of hun doel te bereiken, gebruiken zij alle mogelijke middelen: de één wordt gemanipuleerd en voor leugenaar uitmaakt (de blindgeborene), en de ander wordt zó geïntimideerd dat hij niet voor zijn eigen mening durft uit te komen (de ouders). Dit zijn de werken van het vlees. Het heeft niets met de vrucht van de Geest te maken (Gal. 5:19-22). De Heer Jezus grijpt nooit naar dit soort middelen om mensen aan Zich te binden.

De blindgeborene en de farizeeën

Aan de ouders hadden de farizeeën dus ook niets! Voor de tweede keer werd de blindgeborene erbij gehaald. En ze zeiden tot hem: *"Geef God heerlijkheid; wij weten dat deze mens een zondaar is"* (vs. 24). Ze weten niet van ophouden en proberen hem onder druk te zetten: 'Beste man, wij hebben onze mening gevormd. Deze mens is een zondaar, en wij kunnen het weten, want wij zijn de kenners. Waag het niet nog langer tegen ons in te gaan: *Geef God de eer.*'¹ De blindgeborene liet zich echter niet van zijn stuk brengen en zei: *"Of hij een zondaar is, weet ik niet; één ding weet ik, dat ik blind was en nu zie"* (vs. 25).

Hij stelde zijn 'ik weet' tegenover het 'wij weten' van de farizeeën. Ze zagen dat hij niet gevoelig was voor hun intimidatie en vielen in herhaling: *"Wat heeft Hij u gedaan? Hoe heeft Hij uw ogen geopend?"* (vs. 26). Zijn antwoord was kostelijk: *"Wilt u soms ook Zijn discipelen worden?"* (vs. 27). Het woordje 'ook' is veelzeggend: hij zag zichzelf als een discipel van de Heer Jezus, en daar schaamde hij zich niet voor! Als mensen niet willen luisteren, kan een beetje ironie geen kwaad. De farizeeën reageerden furieus: En zij scholden hem uit en zeiden: *"U bent een discipel van Hem, maar wij zijn discipelen van Mozes. Wij weten dat God tot Mozes heeft gesproken, maar wij weten niet waar Deze vandaan is"* (vs. 28-29).



De farizeeën

Ook deze aanval werd glansrijk gepareerd: *“Hierin is toch iets wonderlijks, dat u niet weet waar Hij vandaan is. (...) Als Deze niet van God was, zou Hij helemaal niets kunnen doen”* (vs. 30-33). De farizeeën kookten van woede. Nog één keer vielen ze naar hem uit: *“U bent geheel in zonden geboren en leert ú ons? En zij wierpen hem naar buiten”* (vs. 34). Einde gesprek! Assertieve en mondige mensen hebben in onze gemeente niets te zoeken. Eruit! Dat is farizeeërgedrag in de gemeente van de levende God (vgl. 3 Joh. 9, 10).

“Jezus hoorde dat zij hem naar buiten hadden geworpen en toen Hij hem gevonden had, zei Hij tot hem: Gelooft u in de Zoon des mensen?” (vs. 35). Toen zij hem uit de tempel wierpen, kwam hij terecht in de armen van Jezus. Wat een troostrijke gedachte is dat! *“Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en tot in eeuwigheid”* (Hebr. 13:8). Of iemand nu ‘gisteren’ of ‘heden’ ten onrechte uit de gemeente is geworpen, de Heer Jezus weet ervan. Hij staat klaar om ons op te vangen!

Buiten het Joodse religieuze systeem maakte de Heer Zich aan de blindgeborene bekend als de Zoon des mensen. De meeste vertalingen spreken over de Zoon van God. Op dat moment brak het volle licht door bij deze man: *“En hij zei: Ik geloof, Heer. En hij aanbad Hem”* (vs. 38). De Heer Jezus is tot een oordeel in deze wereld gekomen, opdat zij die niet zien, zouden zien, en die zien, blind worden. Hij scheidt de geesten. De farizeeën waren blinde leidlieden, die de Heer Jezus verwerpen. Voor iemand die echter erkent dat hij blind (d.i. onwetend) is, is er nog hoop. Dit zien we duidelijk in het leven van Nikodemus. Zij echter zeiden: *“Wij zien”* (vs. 41). Dus bleef hun zonde.

Welke lessen kunnen we uit deze gebeurtenis trekken?

Ook hier zien we dat Jezus mensen op het oog heeft, geen theologische ‘gevallen’. Onze opdracht is het om hen die geestelijk blind zijn, ziende te maken. Dat wil zeggen, mensen de ogen te openen voor Jezus, de Zoon van God, die voor onze zonden gestorven is. Of de persoon in kwestie gezondigd heeft, of de ouders, dat is niet van belang: **allen** hebben gezondigd en komen te kort aan de heerlijkheid van God (Rom. 3:23). In deze geschiedenis blijven zowel de discipelen alsook ‘de herders van Israël’ in gebreke. Hier is maar één goede Herder, en wel de Heer Jezus:

- Hij verwondt niet, maar geneest;
- Hij weidt niet Zichzelf, maar de schapen;
- Hij werpt niet uit, maar zoekt op.

Wij zien hier de goede Herder aan het werk. Hij leert Zijn discipelen hoe zij moeten omgaan met de verloren schapen van het huis van Israël. En deze herderlijke lessen worden voortgezet in hoofdstuk 10. De lessen die we uit deze geschiedenis leren hebben dus een pastoraal (herderlijk) karakter. De discipelen wilden de kwestie *leerstellig* benaderen. De Heer maakte echter meteen duidelijk dat dit de verkeerde aanpak was. Dit kan misschien wel bij iemand zoals Nikodemus, maar niet bij een blindgeborene. Zó iemand moet pastoraal benaderd worden. Als iemand ‘ziende’ is geworden, krijgt hij met tegenstand en vijandschap te maken. Hij kan vervreemd raken van zijn buren, kennissen en familie. Ook kan hij te maken krijgen met vijandschap uit religieuze hoek, zodat hij er helemaal alleen voor komt te staan. En dan komt het erop aan hem goed op te vangen. Het is niet voldoende iemand alleen het evangelie te verkondigen en hem verder aan zijn lot over te laten.

Er is altijd nazorg nodig. De Heer Jezus ‘hoorde’ dat zij hem naar buiten hadden geworpen. Zijn wij op de hoogte van wat er met iemand is gebeurd, nadat hij tot bekering is gekomen? De Heer Jezus had hem ‘gevonden’. Zoeken wij hen die eruit ⁱⁱ geworpen zijn op? Met de bekering van een mens houdt het voor ons als discipelen niet op, dan begint het pas! ‘Schapen’ van de Heer Jezus maken deel uit van de ‘kudde’. Ze horen thuis in de ‘stal’, de plaatselijke gemeente, waar ze voorzien worden van de nodige zorg en aandacht (vgl. Joh. 10).

De blindgeborene zien we geestelijk groeien. Uiteindelijk breekt het volle licht bij hem door en hij komt tot de ‘kennis van de Zoon van God’. Wie heeft hem zover gebracht? Jezus Zélf, de Gezondene van de Vader, de grote Apostel en Hogepriester van onze belijdenis. De Heer Jezus is opgevaren, maar Zijn werk gaat door: *“En Hij heeft sommigen gegeven als apostelen, andere als profeten, anderen als evangelisten, anderen als herders en leraars, om de heiligen te volmaken (...) totdat wij allen komen tot de eenheid van het geloof en van de kennis van de Zoon van God”* (Ef. 4:10-13).

De verheerlijkte Mens Christus Jezus heeft gaven aan de Gemeente gegeven – apostelen, profeten, evangelisten, herders en leraars – om de heiligen te volmaken. Wat Hij deed toen Hij in de wereld was (Joh. 9:5), doet Hij nog steeds. Alleen gebeurt het nu door de gaven die Hij aan de gemeente heeft gegeven. Hun taak is het Zijn werk voort te zetten.

Deze geschiedenis behelst dus voor een ieder van ons belangrijke lessen:

Voor de evangelist: Hoe kijk ik naar ‘blinde’ mensen en hoe benader ik hen? Weet ik de ‘schapen’ naar de juiste ‘stal’ te brengen, of moeten ze zelf maar een ‘stal’ uitzoeken waar ze zich thuis voelen?

Voor de herder: Ken ik de ‘schapen’ en ben ik op de hoogte van hun persoonlijke omstandigheden? Maak ik tijd vrij om hen te (be)zoeken etc.? De taak van de herder is de schapen te weiden, te hoeden, en de kudde bijeen te houden. Hij moet de gelovigen ertoe brengen de Heer Jezus beter te leren volgen.

Voor de leraar: Geef ik de gelovigen het juiste onderwijs op de juiste tijd? De leraar heeft tot taak de gelovigen ertoe te brengen de Heer Jezus beter te leren kennen. Daarbij moet hij rekening houden met het bevattingsvermogen van de gelovigen. Iemand die net tot bekering is gekomen, heeft melk nodig. Hij kan

geen vast voedsel verdragen. ‘Volwassenen’ echter hebben aan melk alleen niet voldoende, zij hebben vast voedsel nodig (vgl. 1 Kor. 3:1-3; Hebr. 5:12-14).

De zieke in Betesda en de blindgeborene vormen samen een beeld van Israël: krachteloos, niet in staat om de wet te volbrengen. In de duisternis, blind voor Jezus, de Zoon van God, die kwam om hen van zonden te verlossen en uit de duisternis te voeren (vgl. Matt. 4:16; Joh. 8:12; 2 Kor. 3:15-17). Samen geven ze ook een beeld van de toestand van de natuurlijke mens: de zonde heeft ons krachteloos gemaakt, en de wet geeft ons niet de kracht om te doen wat God van ons vraagt. Wij zijn geestelijk blind. Vanaf onze geboorte is ons geestelijk (in)zicht verduisterd. Een persoonlijke ontmoeting met de Heer Jezus brengt echter verandering in deze erbarmelijke toestand. Hij wil dan ook graag een ontmoeting met u en met jou: *“Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven. Neemt mijn juk op u en leert van Mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart, en u zult rust vinden voor uw zielen; want mijn juk is zacht en mijn last is licht. En wie tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen”* (Matt. 11:28-30; Joh. 6:37).

Oude Sporen 2009



ⁱ “Geef God heerlijkheid” is een bezwering, waardoor men de toegesprokene verplicht zó te spreken, dat hij de naam van God niet onteert, maar integendeel verheerlijkt (vgl. Joz. 7:19).

ⁱⁱ Iemand kan letterlijk uit een huis (of kerk) worden geworpen. Men kan iemand ook links laten liggen. Je ligt ‘eruit’ bij je familie, burens, kennissen, collega’s etc.